

ARTICLES CENTRALS

La divisió lingüística a l'Índia: un conflicte latent?

Alok K. Das

Professor a la Universitat Jazan d'Aràbia Saudita

Donada la diversitat de l'Índia, fins fa només dues dècades els conflictes relacionats amb qüestions lingüístiques eren molt habituals. Actualment, però, semblen haver perdut rellevància, potser perquè moltes de les llengües que es parlen a l'Índia han caigut preses del “dimoni global” – l'anglès – o dels seus “germans grans” – l'hindi al nord, el bengalí a l'est, una de les quatre llengües dràvides al sud i el marathi al centre. Les demandes dels nous temps, impulsades per un capitalisme despietat, han enunciat un paradigma en el qual per desgràcia la pluralitat i la diversitat han estat reduïdes a paraules boniques. Sembla que les identitats ètniques i, en particular, les regionals i lingüístiques, no tenen lloc en una economia de ritme ràpid, on si bé es poden apreciar diferències, poc temps hi ha per pensar sobre elles o per preocupar-se per les seves perspectives de futur. Aparentment el cost de perdre pluralitat cultural és intranscendent davant el cost de perdre oportunitats socioeconòmiques.

En les respostes a la pregunta – *per què hauríem, després de tot, d'aprendre un idioma?* – es troben els determinants que guien les nostres pràctiques i comportaments lingüístics (Das 2005: 145). Però abans de reprendre a la llengua anglesa cal no oblidar que el desenvolupament d'aquesta llengua a l'Índia durant el segle XIX va tenir com a efecte la introducció del multilingüisme, enfortint-hi encara més la diversitat lingüística inherent i reemplaçant-hi el vell domini d'un llegat lingüístic servil i sectari (Das 2009: 123). D'altra banda, no es pot negar que el que ha situat el país a l'arrel de l'èxit econòmic ha estat precisament la disponibilitat d'una inesgotable força de treball qualificada amb un bon domini de la llengua anglesa (Das 2008: 49). En aquest sentit,

Internet només hauria precipitat aquest gran canvi en favor de l'anglès. Com sabem, l'exposició continuada a una llengua és una eina de difusió de la mateixa, que proporciona un corrent subterrani d'infiltració lingüística en tots els àmbits de la vida. I això no és ja una imposició, sinó una opció (Das 2005: 18). Es tracta, per tant, d'una elecció per conveniència i no a causa d'un conflicte.

“ A l'Índia, centenars de llengües estan sent poc a poc i en silenci subsumides pels seus veïns més influents ”

Des d'aquesta perspectiva, caldria matisar l'actual situació lingüística respecte a la idea que la llengua és sovint el símbol d'un conflicte que en realitat està tenint lloc en altres àmbits, com la política, l'economia, l'administració, l'educació, etc. Així, els contorns actuals de la controvèrsia lingüística han canviat des del conflicte fins a la convivència o, potser, cap a una coerció unidireccional. Per una vegada, sembla que la definició de la situació actual com de conflicte és inadequada.

És cert que centenars de llengües més petites estan sent poc a poc i en silenci subsumides pels seus veïns més influents. Per exemple, el *maithili*, el *bhojpuri*, el *magahi*, l'*angika*, el *santhali*, l'*awadhi*, el *braj*, el *rajasthan* i una vintena d'altres idiomes estan perdent terreny davant l'*hindi* al nord del país. De la mateixa manera, moltes de les llengües oficials del sud estan seriosament amenaçades pel *tàmil*, el *telugu*, el *kannada* i el *malayalam*. El mateix està succeint a l'est, on les llengües minoritàries de la regió estan perdent terreny davant del *bengalí* i l'*assam*; finalment, a la part central i occidental de l'Índia, molts idiomes són marginats per les llengües més grans - *marathi* i *gujarati*. El resultat d'aquests processos apunta a un ulterior guanyador, que seria l'anglès. No obstant això, la part més sorprenent d'aquesta pèrdua de llengües ha estat una absoluta absència de resistència; és a dir, no hi ha hagut una mínima oposició per part dels grups lingüístics afectats. Com veurem, aquest fet està molt relacionat amb la naturalesa de la demografia índia.

Actualment, un 65% de la població índia té menys de 35 anys, un 50% menys de 25 i un 41% menys de 18. El 2020 l'edat mitjana d'un indi serà de 29 anys. Són aquests joves indis els que no s'ocupen de cuidar prou la seva lleialtat lingüística, que respon exclusivament a les forces del mercat laboral. En aquest sentit, no desitgen ser deixats enrere a causa d'una manca de competències necessàries per treballar, com poden ser les lingüístiques. Per això, fins i tot al sud hi ha una penetració considerable de l'hindi, tot i el antagonisme històric que existeix a la regió cap a aquesta llengua. Es tracta d'un símptoma d'una tendència generalitzada a tot el país consistent en confinar els conflictes lingüístics a les realitats econòmiques emergents.

Per exemple, a l'estat indi d'Assam, els parlants de llengües tribals com el *rabha* o el *bodo* no fa gaire temps consideraven que la llengua *ahomia* (oficial a l'estat) era una amenaça per a la seva autoafirmació ètnica, donada la situació d'intercanvi desigual existent entre la comunitat dominant i les comunitats tribals; no obstant això, en l'actualitat amb prou feines sentim veus dissidents. Fins i tot al cor *hindi*, fins fa molt poc hi havia mostres de descontentament. Així, idiomes com el *garhwali* o el *kumaoni* eren vists com dialectes, tot i que les diferències entre ells i l'hindi són molt significatives. D'altra banda, la zona pro-meitei de Manipur va lluitar durant molt de temps per acabar amb l'escriptura *bengalí* que, segons ells, els havia estat imposada per la cultura invasora dels forasters (Shivaprakash 2012).

I és que tot i haver-se reorganitzat en estats federats sobre una base lingüística en els anys 1950 i 1960, l'Índia segueix recolzant l'estudi de la relació entre l'etnicitat i el conflicte. Sens dubte, això està relacionat amb el fet que tots els estats de l'Índia continuen sent multi-ètnics en la seva composició, contenint interessants exemples de convivència ètnica d'una manera pacífica, susceptibles de ser analitzats com alternatives a l'estudi de la violència interètnica (Crowne 2013).

Les últimes polèmiques al voltant de qüestions lingüístiques - (1) el ressentiment de les regions de parla no *hindi* respecte a aquelles de llengua *hindi* a causa de l'elecció de l'*hindi* com a llengua oficial del país; (2) l'acceptació només parcial de la fórmula dels tres idiomes (és a dir, cada estat té la seva llengua oficial, a més de l'*hindi* i l'anglès); i (3) el duel entre l'*hindi* i l'anglès com a principal llengua del país - semblen haver-se calmat. Tanmateix, potser es tracti només d'una pausa, mentre el país travessa una

fase de transició econòmica i de gran mobilitat social.

Així, encara que en els últims temps l'atenció s'ha desplaçat cap a qüestions d'efectes més immediats, el conflicte segueix latent. De fet, les disputes lingüístiques en l'actualitat són més que una simple controvèrsia entre idiomes i han pres formes que inclouen conflictes entre partits polítics, grups de pressió, classes socials, elits vs. la resta de la població i conflictes entre les institucions que compleixen funcions específiques (Das 2002: 21). D'altra banda, les grans migracions i la mobilitat de les zones rurals a les urbanes (fins i tot d'un estat a un altre) també han tingut una influència perjudicial en el sistema tradicional de vida dels indis, afectant-ne la seva lleialtat als seus comportaments lingüístics (Das 2004: 152).

“ En l'actualitat, les disputes lingüístiques són més que una simple controvèrsia entre idiomes i inclouen conflictes entre classes socials i entre les diverses institucions que compleixen funcions específiques ”

Cal recordar que només el continent africà supera la diversitat lingüística, cultural i genètica de l'Índia. Així, a l'Índia hi ha múltiples identitats, basades en factors socials, polítics, culturals i econòmics; per això, sovint les seves demandes i mobilitzacions s'hi superposen. Trobem, per tant, diferents tipus de conflictes d'identitat en les relacions socials i la manera més freqüent de resoldre's sol passar pel plantejament d'una nova identitat. En tot cas, la “qüestió comunal” a l'Índia continua sent la més rellevant i els seus efectes volàtils fan que sigui fonamental per a qualsevol discurs polític. Els esdeveniments recents han reafirmat aquesta idea a una escala global (Chandra 2003: 114-115).

El capitalisme, igual que qualsevol altre sistema social basat en les divisions de classe, destrueix les institucions polítiques i culturals primitives, però construeix de noves amb els mateixos maons i ciment, ja que no pot ignorar el context en què neix (Chandra

2003: 116). En el cas de l'Índia, el conflicte entre l'hindi i l'urdú mai va ser una lluita per la legitimitat de la llengua, sinó per la identitat. L'hindi i l'urdú són, de fet, dos noms per al mateix idioma, que els diferents grups rivals van saber utilitzar per crear una divisió nacional. Així, l'hindi es convertiria en la llengua oficial de l'Índia i l'urdú del Pakistan (Chandra 2003: 119). Però aquesta separació lingüística no va ser suficient per mitigar els conflictes etnolingüístics d'aquesta part del món, ja que al poc temps Bangla Desh se separaria del Pakistan únicament per negar-se a acceptar l'urdú, optant en el seu lloc per una llengua sànscrita com és el bengalí. A l'interior de l'Índia la divisió entre l'hindi i l'urdú encara juga un paper i suposa, potser, el principal punt de fricció d'un conflicte latent.

Chandra, P. 2003. Linguistic-Communal Politics and Class Conflict in India. *Social Register*. p. 114-131.

Crowne, W. 2013. Ethnicity as a source of Conflict in India. *E-International Relations*. Bristol, retrieved, June 4, 2014.

Das, A. K. 2009. When English Replaced Persian: Relinquishing an 'Entangled' Linguistic Legacy. *Language Forum*, 35: 1. p. 123-137.

Das, A. K. 2008. Role of English Language in India's Economic Development. *Language in a Global Culture: Bridge or Barrier?* Bangkok: Ramkhamhaeng University Press. p. 49-56.

Das, A. K. 2005. Changing Constructs of Linguistic Imperialism: Religion, Polity and Economics. In Kim, Lee Su, Thang Siew Ming & K. A. Bakar (eds.). *Language and Nationhood: New Contexts, New Realities*. Bangi (Malaysia): Pusat Pengajian Bahasa & Linguistik. p. 13-22.

Das, A. K. 2004. Survival and Maintenance of Regional Languages in the New Europe: Consequences of Expansion and Changing Demography. *Language Policy and Sociolinguistics I: Regional Languages in the New Europe*. Rezekne (Latvia): Rezeknes Augstskola. p. 152-159.

Das, A. K. 2002. Language Conflict in India. *Journal of Philology*, 2: 10. p. 20-23.

Shivaprakash, H. S. 2012. Language: The Basis of Unity and Conflict, retrieved, June 4, 2014.

Fotografia : Yann / CC BY / Desaturada. - *Poble Indi. Una imatge atapada de gent, prova de representar els centenars de llengües presents a l'India.* -

© Generalitat de Catalunya